

Józef Kupny

Prof. dr hab. Kondziela Joachim (1932-1992) : Szkic biograficzny

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 29, 348-350

1996

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. JÓZEF KUPNY

**KS. PROF. DR HAB. JOACHIM KONDZIELA (1932-1992).
SZKIC BIOGRAFICZNY**

Ks. prof. Joachim Kondziela urodził się 24 VI 1932 r. w Rudzie Śląskiej-Kochłowicach w rodzinie Franciszka i Heleny z domu Klepek. Po ukończeniu szkoły powszechnej uczęszczał w latach 1945-1950 do Liceum Ogólnokształcącego typu humanistycznego w Wirku. Po maturze wstąpił do Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Studia filozoficzne i teologiczne odbył na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1950-1955. Święcenia kapłańskie przyjął w Częstochowie 26 VI 1955 r. z rąk bpa Stanisława Czajki. Po święceniach przez blisko cztery lata pełnił obowiązki wikariusza i katechety szkoły średniej w Bieruniu Starym. W latach 1959-1962 odbył studia filozoficzno-społeczne na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Po studiach sześć miesięcy pracował jako wikariusz w parafii św. Wojciecha w Mikołowie. Od połowy lutego 1963 r. pełnił funkcję asystenta w Katedrze Socjologii i Katolickiej Nauki Społecznej w Lublinie. 24 V 1966 r. uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy pt. „Dobro wspólne jako podstawa interwencyjnych uprawnień państwa w życiu gospodarczym”, napisanej pod kierunkiem prof. Cz. Strzeszewskiego. W roku akademickim 1971/1972 przebywał na stypendium naukowym w Austrii (Wiedeń) i RFN (Fryburg, Kolonia, Frankfurt/M, Bonn), gdzie prowadził badania nad współczesnymi stosunkami międzynarodowymi. Stopień doktora habilitowanego filozofii społecznej uzyskał 9 VI 1973 r. na podstawie rozprawy pt. „Badania nad pokojem. Teoria i jej zastosowanie”. W roku akademickim 1974/1975 prowadził wykłady na Uniwersytecie Columbia (USA). W 1975 r. powołany został na stanowisko docenta i kierownika Katedry Etyki Społecznej i Gospodarczej (od roku 1981 nosi ona nazwę Katedry Katolickiej Nauki Społecznej) w Lublinie. W latach 1975-1979 pełnił funkcję kierownika Sekcji Filozoficzno-Społecznej. Następnie w latach 1984-1990 przez dwie kadencje pełnił funkcję dziekana Wydziału Nauk Społecznych. Był również kierownikiem Katedry Filozofii i Etyki Pracy Politechniki Lubelskiej. W 1988 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, zaś w roku 1992 tytuł profesora zwyczajnego.

Ks. prof. Kondziela wielokrotnie wykładał w USA, RFN, Belgii, Kanadzie, Szwecji i Szwajcarii. Aktywnie uczestniczył także w wielu sympozjach naukowych. Należy odnotować, że w ponad trzydziestu sympozjach zagranicznych i krajowych wygłosił referaty. Brał udział (opiniowanie i wygłaszanie laudacji) w pięciu doktoratach honorowych: kanclerza RFN Helmuta Kohla (KUL), prof. Zbigniewa Brzezińskiego (KUL i UW), Willy Brandta (UMCS), Lecha Wałęsy (UMK) oraz premiera Włoch Julio Andreottiego (UJ).

Na uwagę zasługuje organizatorski talent ks. prof. Kondzieli. W tym zakresie może się on poszczycić sporymi osiągnięciami. Przede wszystkim współorganizował polsko-austriackie i polsko-niemieckie sympozja w zakresie nauk społecznych oraz z powodzeniem zabiegał o reaktywowanie Wydziału Nauk Społecznych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i jego reorganizację. Głównie dzięki jego wysiłkom powstała na tym wydziale Sekcja Ekonomii. Aktywnie współpracował także przy utworzeniu filii tego wydziału w Stalowej Woli. Wreszcie jego zasługą było utworzenie Fundacji Rozwoju KUL. Był członkiem zarządu i przez kilka lat także wiceprezesem Klubu Inteligencji Katolickiej w Lublinie.

Ks. prof. J. Kondziela był członkiem wielu polskich i zagranicznych towarzystw naukowych: Towarzystwa Naukowego KUL, Polskiego Towarzystwa Socjologicznego,

Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk, Komitetu Narodowego PUGWASH przy Prezydium PAN, członkiem Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, International Peace Research Association, American Academy of Political and Social Science w Filadelfii. Ponadto był członkiem Komisji „Justitia et Pax” przy Episkopacie Polski oraz uczestniczył w pracach grupy roboczej „Pokój” przy Radzie Episkopatu Europy.

Szczególnym wyrazem uznania dla działalności naukowej ks. prof. Kondzieli, i to na arenie międzynarodowej, było odznaczenie go przez Prezydenta i Radę Państwa Austrii Krzyżem Honorowym I Klasy za zasługi w dziedzinie nauki i sztuki - Das Österreichische Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst.

Ks. prof. Kondziela początkowo swoje zainteresowania naukowo-badawcze koncentrował wokół zagadnienia państwa w kontekście dobra wspólnego. Zaowocowało to przygotowaniem rozprawy doktorskiej na temat „Dobro wspólne jako podstawa interwencyjnych uprawnień państwa w życiu gospodarczym”. Później, reflektując nad różnymi aspektami dobra wspólnego - co znalazło swe odbicie w późniejszych publikacjach - punkt ciężkości swoich zainteresowań przenosi na wspólnotę międzynarodową. Sporym osiągnięciem w tym zakresie było przygotowanie rozprawy habilitacyjnej pod tytułem „Badania nad pokojem. Teoria i jej zastosowanie”. Do dzisiaj stanowi ona pozycję o szczególnej wartości w polskiej literaturze przedmiotu. W ostatnich latach pracy naukowej zainteresowanie problematyką państwa i stosunków międzynarodowych łączy się z refleksją nad miejscem człowieka w społeczności. Opublikowana w 1987 r. książka „Osoba we wspólnocie” jest tego najlepszym przykładem. Ukazuje ona osobę ludzką w kontekście życia społeczno-politycznego, gospodarczego i międzynarodowego oraz związane z tym implikacje etyczne.

Obarczony licznymi obowiązkami ks. prof. Kondziela znajdował także czas na to, by uczestniczyć w życiu swojej rodzinnej diecezji katowickiej. Był członkiem Rady Duszpasterskiej, Komisji Doktrynalnej I Synodu Diecezji Katowickiej i przewodniczącym Podkomisji Socjologicznej w ramach tej Komisji. W latach 1966-1969 i 1976-1987 wykładał katolicką naukę społeczną w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym.

Zmarł 19 IX 1992 r. Pochowany został w Lublinie na cmentarzu przy ul. Lipowej; grób jego znajduje się w bliskim sąsiedztwie grobu ks. Piotra Ściegiennego (1801-1890). Osiągnięcia naukowe i organizatorskie oraz prestiż międzynarodowy ks. prof. Kondzieli stawiają go w rzędzie najwybitniejszych przedstawicieli katolickiej nauki społecznej w Polsce.

Słownik polskich teologów katolickich, (red. J. Mandziuk, t. 8, Warszawa 1995, s. 284-288) podaje biogram ks. prof. J. Kondzieli oraz obszerną bibliografię podmiotową i przedmiotową. Dla uzupełnienia tej bibliografii podajemy jeszcze kilkanaście pozycji:

Bibliografia podmiotowa:

1. *Czy człowiek jest reformowalny?* „Na Przełaj” 1983, nr 28, s. 2,3.
2. *Spółeczność światowa w nauczaniu społecznym Kościoła*, w: *Materiały Studium Nauki Społecznej Kościoła*. Wydział Inicjatyw Społeczno-Katolickich Stowarzyszenia PAX, Warszawa 1983, s. 7-30.
3. *Celem dobro wspólne*. Rozmowa z ks. doc. dr. hab. Joachimem Kondzielą dziekanem Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, „Zwierciadło” 1985, nr 51-52, s. 4, 8.
4. *Świat nowych zagrożeń i nowych szans*. Rozmowa z ks. prof. Joachimem Kondzielą dziekanem Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, „Za i Przeciw” 1986, nr 13-14, s. 4, 13.
5. *Moim zdaniem*. Joachim J. Kondziela, „Życie Warszawy” 1987, nr 305, s. 1.
6. *Moim zdaniem*. Książd profesor Joachim J. Kondziela - politolog i etyk społeczny, „Życie Warszawy” 1987, nr 44, s. 1, 2.

7. *Nadzieja rodzi pokój*. (Rozmowa z ks. prof. dr. hab. Joachimem Kondzielą, kierownikiem Katedry Katolickiej Nauki Społecznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego), „Sztandar Ludu” 1987, nr 305, s. 3,4.
8. (wspólnie z R. Benderem). *Przedmowa*, w: *Z dziejów katolicyzmu społecznego*, Lublin 1987, s. 5-7.
9. *Jana Pawła II teologia pokoju*, w: *Teologia pokoju*. Pod. red. S. C. Napiórkowskiego, Niepokalanów 1988, s. 97-108.
10. *Współdziałanie w imię pokoju*. Z okazji 25 rocznicy wydania przez Jana XXIII encykliki „Pacem in terris” rozmawiamy z ks. prof. dr. Joachimem Kondzielą, „Za i Przeciw” 1988, nr 15.
11. *Doktorat honoris causa KUL dla Helmuta Kohla*. Rozmowa z Ks. prof. dr. Joachimem Kondzielą dziekanem Wydziału Nauk Społecznych KUL, „Relacje” 1989, nr 44, s. 3.
12. *Moim zdaniem*. Ks. prof. Joachim Kondziela - politolog, etyk społeczny, „Życie Warszawy” 1989, nr 72, s. 1, 2.
13. *Nauczanie Jana Pawła II o pokoju*. Rozmawiamy z ks. prof. dr. Joachimem Kondzielą z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, „Za i Przeciw” 1989, nr 3, s. 4, 5.
14. *Uchylanie bramy ku przyszłości Polski*. Rozmowa z ks. prof. dr. Joachimem Kondzielą politologiem z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, „Relacje” 1989, nr 6, s. 2, 3.
15. *Życie przekreśliło teorię walki klas*. Z ks. prof. dr. hab. Joachimem Kondzielą, dziekanem Wydziału Nauk Społecznych KUL rozmawia reporter «DZ», „Dziennik Zachodni” 1990, nr 74, s. 9.
16. Komentują na gorąco: Ks. prof. dr hab. Joachim Kondziela, prof. dr hab. Marek Żmigrodzki. *Bolesna nauka demokracji*, „Kurier Lubelski” 1991, nr 210, s. 1.
17. *Pokój w nauce Kościoła. Pius XII - Jan Paweł II*, Lublin 1992.
18. *W kierunku repersonalizacji i życia politycznego*, w: *Prywatność i życie publiczne w nowoczesnym społeczeństwie USA- Polska*. Red. L. Dyczewski, J. Kromkowski, G. F. McLean, Lublin 1992, s. 221-225.

Bibliografia przedmiotowa:

1. Strzeszewski Cz., *Pokój tematem badań nauk*, „Chrześcijanin w świecie” 1976, nr 39, s. 94-96.
2. *Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską w latach 1968-1993*, pod red. M. Ruseckiego, Lublin 1994, s. 402 [biogram].